

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi
ulosottokaaren ja luottotietolain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulosottokaaren säännöksiä, jotka koskevat luottotietotoiminnan harjoittajille annettavia tietoja, sekä luottotietolakia. Esitys koskee saatavan lopullisen vanhentumisen vaikutusta maksuhäiriömerkintöihin ja sitä, mitä tietoja ulosoton tietojärjestelmästä annetaan luottotietotoiminnan harjoittajille.

Ehdotuksen mukaan ulosottotieto poistettaisiin luottotietorekisteristä, kun ulosottooperusteen 15 tai 20 vuoden määräaika on kulunut umpeen ja saatava on siten lopullisesti vanhentunut. Uudistuksella pyritään turvaamaan velallisen taloudellisen toimintakyvyn palautuminen. Kuitenkin tieto siitä, että ulosottooperusteen määräajan jatkamista koskeva kanne on nostettu, annettaisiin luottotietotoimintaa varten.

Vastaisuudessa ulosoton tietojärjestelmästä annettaisiin varattomaksi todettujen velallisten lisäksi tiedot pitkäkestoisesta ulosotosta. Ulosottoa pidettäisiin pitkäkestoisena, jos palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut kaksi vuotta. Näin maksuhäiriötiedot vastaisivat nykyistä paremmin ulosottovelallisten taloudellista tilannetta. Lisäksi ehdotetaan, että jos maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen omasta hakemuksesta, velkajärjestelyä koskevat tiedot poistettaisiin luottotietorekisteristä.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Sisällys

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

YLEISPERUSTELUT

- 1 Johdanto
- 2 Nykytila
- 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset
- 4 Esityksen vaikutukset
- 5 Asian valmistelu

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

- 1 Lakiehdotusten perustelut
 - 1.1 Ulosottokaari
 - 1.2 Luottotietolaki
- 2 Voimaantulo
- 3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

LAKIEHDOTUKSET

ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n ja 2 luvun 28 §:n muuttamisesta
luottotietolain muuttamisesta

LIITE

RINNAKKAISTEKSTIT

ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n ja 2 luvun 28 §:n muuttamisesta
luottotietolain muuttamisesta

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Luottotietolaki (527/2007) tuli voimaan 1 päivänä marraskuuta 2007. Lain hyväksyessään eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin luottotietolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi. Eduskuntakäsittelyssä luottotietolain täydentäminen ei ollut aikataulusyistä mahdollista. Tässä esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi ulosottorekisteritietojen käyttämistä luottotietotarkoitukseen sellaisissa tapauksissa, joissa ulosotto on jatkunut pitkään ja kyseinen velallinen siten käytännössä rinnastuu varattomaan henkilöön.

Hallituksen esityksessä Eduskunnalle luottotietolaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 241/2006 vp) ehdotettiin, että ulosottoa koskevat tiedot poistettaisiin heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että saatavan täytäntöönpanokelpoisuudelle säädetty aika on kulunut umpeen. Tieto määräajan umpeen kulumisesta olisi esityksen mukaan voinut tulla rekisterinpitäjälle rekisteröidyltä tai ulosottoviranomaiselta. Esityksessä pidettiin asianmukaisena ja kohtuullisena ulosottotietojen poistamista heti määräajan umpeen kulumisen jälkeen, vaikka velallista vastaan voidaan nostaa kahden vuoden määräajassa ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanne. Lisäksi viitattiin siihen, ettei määräajan jatkamiskanne todennäköisesti toteutuisi useimmissa tapauksissa.

Eduskuntakäsittelyssä kuitenkin katsottiin, ettei maksuhäiriötietojen poistaminen välittömästi määräajan umpeen kulumisen jälkeen ollut luottoriskien hallinnan kannalta perusteltua. Eduskunnan lakivaliokunta totesi mietinnössään (LaVM 32/2006 vp), ettei täytäntöönpanokelpoisuuden määräajan päättymistä sinänsä voida pitää osoituksena siitä, että kyseisen henkilön osalta luotonantajan luottoriski olisi ainakaan merkittävästi alentunut. Valiokunnan mietinnön mukaisesti eduskunta muutti kyseistä säännöstä niin, että ulosottoperusteen määräajan päättymisen ei johda maksuhäiriömerkinnän välittömään poistamiseen rekisteristä.

Mainittu ratkaisu on kuitenkin johtanut siihen, että velalliset ovat joutuneet epätasa-arvoiseen asemaan jäljempänä selostettavalla tavalla. Tämän esityksen mukaan ulosottotieto poistettaisiin, kun ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen ja saatava on siten ulosottokaaren mukaan lopullisesti vanhentunut. Ehdotus vastaa asiallisesti alkuperäistä luottotietolakiesitystä kuitenkin niin, että eduskunnan mainitsemat luottoriskit otettaisiin huomioon siten, että ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanne johtaisi maksuhäiriömerkintään. Näin voidaan turvata lopullisen vanhentumisen tarkoituksena ja samalla pienentää luotonantajan luottoriskiä.

Ulosottokaari (705/2007) on tullut voimaan vuoden 2008 alusta. Ulosottokaaressa säädetään, mitä tietoja ulosottomies saa antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle. Näitä säännöksiä muutettaisiin vastaavasti niin, että ulosottomies ilmoittaisi velallisen pyynnöstä ulosottoperusteen määräajan umpeen kulumisesta luottotietotoiminnan harjoittajille maksuhäiriömerkinnän poistamista varten.

Ulosottokaarta ja luottotietolakia muutettaisiin myös siten, että pitkäkestoisesta ulosotosta annetaan tiedot luottotietotoiminnan harjoittajille. Näin voidaan parantaa luottotietojen kattavuutta ja luotettavuutta.

Esityksessä lisäksi ehdotetaan, että jos maksuohjelma on määrätty raukeamaan velallisen hakemuksesta, velkajärjestelytiedot poistetaan luottotietorekisteristä. Tämän ehdotuksen taustalla on maaliskuun alussa vuonna 2008 voimaan tullut selventävä lainmuutos, jonka mukaan velallisella on aina oikeus saada hänelle vahvistettu maksuohjelma raukeamaan (laki 117/2008, Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain ja velan vanhentumisesta annetun lain muuttamisesta 178/2007 vp).

2 Nykytila

2.1 Luottotietorekisteriin merkittävät ulosottotiedot ja niiden säilytysaika

Ulosottoperusteen määrääjän umpeen kulumisen vaikutus

Ulosottotietoina saadaan tallettaa luottotietorekisteriin ne tiedot, jotka ulosottomies antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle ulosottokaaren nojalla. Nykyisin ulosotosta saadaan antaa kahden kuukauden ajalta varattomuusestetietoja ja tietoja suppean ulosoton esteestä. Suppeassa ulosotossa etsitään ainoastaan sellaista omaisuutta, jota ei tarvitse muuttaa rahaksi. Tästä syystä suppeassa ulosotossa ei anneta normaalia varattomuusestetodistusta vaan suppean ulosoton este, joka tarkoittaa sitä, ettei suppean ulosoton kohteeksi sopivaa omaisuutta ole löytynyt. Tämä ei kerro sitä, onko velallisella muuta omaisuutta. Ulosottomiehen antamat varattomuusestettä ja suppean ulosoton estettä koskevat tiedot talletetaan luottotietorekisteriin ulosottotietoina. Mainitut tiedot annetaan, vaikka ulosottoperusteen määräaika olisi juuri päättyvässä.

Vuonna 2008 ulosotosta annettiin varattomuusestetietoja luottotietotoiminnan harjoittajille yhteensä noin 177 000 kappaletta ja suppean ulosoton esteitä noin 179 000 kappaletta. Yhteensä ulosotosta annettiin siis noin 360 000 ulosottotietoa maksuhäiriömerkinnän tekemistä varten.

Ulosotto voi päättyä myös muusta syystä kuin velallisen varattomaksi toteamiseen tai suppean ulosottoasian esteeseen. Asia poistetaan silloin ulosottokaaren 3 luvun 95 §:n 2 momentin mukaan ulosotosta niin sanotulla muulla esteellä. Näin käy muun muassa silloin, kun velkojan saatava vanhentuu ulosottoperinnän aikana. Saatava voi vanhentua ulosoton aikana, jos kyseistä vanhentumisaikaa ei voida katkaista. Tällainen vanhentumisaika on esimerkiksi ulosottoperusteen määräaikaan sidottu saatavan lopullinen vanhentuminen. Ulosottoasian vireilläolon päättymisestä muuhun esteeseen ei seuraa maksuhäiriömerkintää. Näin ollen jos velallisen palkka tai muu toistuvaistulo oli ulosmitattuna ja ulosmittaus jatkui vanhentumishetkeen saakka, velallinen välttää maksuhäiriömerkinnän, koska varattomaksi toteamista ei tehdä vaan asia poistetaan vanhentumisen vuoksi muulla esteellä. Sen sijaan velallinen saa maksuhäiriömerkinnän, jos hänellä ei ollut palkkatuloa tai riittävästi muuta ulosmittauskelpoista varallisuutta määrääjän päättymisen aikoihin, joten hänet on todettu varattomaksi. Kuitenkin käytännössä yhtä lailla varattomana voidaan pitää henkilöä, jonka toistuvaistulo on ollut ulosmittauksessa vanhentumishetkellä, koska saatava ei ole kertynyt pitkään määrääjän kuluessa. Täten velalliset, joiden velat ovat yhtä vanhoja, ovat joutuneet erilaiseen asemaan sen mukaan, oliko toistuvaistulo ulosmitattuna juuri vanhentumishetkellä.

Saatava vanhentuu siinäkin tapauksessa, että se ei ollut ulosottoperinnässä vanhentumishetkellä. Näiden velallisten asema vaihtelee sen mukaan, missä vaiheessa velkoja on edellisen kerran ollut aktiivinen ja pyrkinyt perimään sittemmin vanhentunutta saatavaa ulosotossa. Jos perintäyrityksestä on kulunut kolme vuotta, velallisen luottotiedot ovat siltä osin puhtaat. Jos taas saatava on käynyt ulosotossa tätä myöhemmin, luottotiedoissa on varattomuudesta johtuva maksuhäiriömerkintä. Nykyisen lain mukaan merkintä siis pysyy kolme vuotta, vaikka saatava vanhentuisi lopullisesti tämän ajan kuluessa.

Lama-ajan velallisten asema on siten muodostunut sattumanvaraisten seikkojen johdosta erilaiseksi maksuhäiriömerkintöjen suhteen ja velalliset ovat eriarvoisessa asemassa. Maksuhäiriömerkintä vaikeuttaa tuntuvasti henkilön mahdollisuuksia toimia luottomarkkinoilla ja myös esimerkiksi asunnon vuokraamista. Ulosottoperusteen määräajalla ja siihen liitettyllä saatavan aineellisella vanhentumisella pyrittiin saattamaan ylivelkaantuneet kansalaiset takaisin aktiivisiksi toimijoiksi yhteiskunnassa ja säästämään myös yhteiskunnan kustannuksia. Tämän tavoitteen täysimääräistä toteutumista haittaa se, että osalla velallisista on yhä voimassa maksuhäiriömerkintä, vaikka ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen ja luottotiedot muutoin olisivat puhtaat.

Luottotietojen kattavuus

Ulosottokaaren 1 luvun 31 §:ssä luetellaan julkiset ulosottotiedot. Pykälän mukaan jokaisella on oikeus saada nimeämästään velallisesta yleensä kahdelta vuodelta tietyt tiedot, kuten velallisen henkilötietoja, ulosottoasian perustietoja, hakijan saatavan määrä ja tilitysmäärä sekä estetodistuksen laatu ja päivämäärä. Tiedot annetaan erityisinä todistuksina. Säännöksissä on tasapainoitettu toisiinsa yhtäältä julkisuusperiaatteen toteutuminen ulosotossa ja toisaalta velallisen yksityisyydensuoja. Tietoja käytetään jonkin verran myös luottotietotarkoituksessa, koska ne sisältävät laajemmin tietoa ulosottoasiasta kuin luottotiedot. Esimerkiksi vuoden 2008 aikana mainittuja todistuksia annettiin yhteensä noin 10 000. Ensisijaisesti kysymys on kuitenkin siitä, ettei ulosotto voi olla kokonaan salaista, jolloin tietyt perustiedot tulee olla kaikkien saatavissa.

Nykyisessä järjestelmässä ongelmallista on se, että kun tuomioistuinvaihetta koskevan maksuhäiriömerkinnän säilytysaika päättyy, velallisen luottotiedot saattavat olla niin sanotusti puhtaat, vaikka pitkäkestoinen toistuvaistulon ulosmittaus samalla jatkuisi vuosikautia. Niin kauan kuin asiaa ei poisteta ulosotosta varattomuusesteellä, ulosotto jatkuu ilman maksuhäiriömerkintää, kunnes 15 tai 20 vuoden määräaika kuluu umpeen. Tällöin asia poistetaan edellä todetulla tavalla ”muulla esteellä”, joka sekään ei johda maksuhäiriömerkintään.

Luottotietojen kattavuuden ja luotettavuuden kannalta on epäkohta, ettei tietoja pitkäkestoisesta ulosotosta rekisteröidä luottotietorekisteriin. Pitkäkestoisesta toistuvaistulon ulosmittauksesta luotonantaja saa tiedon velallisen itsensä lisäksi vain ulosottorekisteristä.

Ulosottoperusteen määräaikaa saadaan jatkaa kymmenellä vuodella alkuperäisen määräajan päättymisestä ulosottokaaren 2 luvun 26 §:ssä säädetyillä edellytyksillä. Määräajan jatkamiskanteen nostamisesta ei aiheudu maksuhäiriömerkintää. Käytännössä merkintä seuraa vasta, kun asiassa saadaan tuomio ja sen täytäntöönpanossa on annettu varattomuuseste. Määräajan jatkamiskanteita on nostettu varsin vähän. Vuonna 2008 jatkamiskanteiden määrän arvioidaan jäävän tuntuvasti alle sadan. Kuitenkin niissä yksittäistapauksissa, joissa

jatkamiskanne on nostettu, on mahdollisuus, että jo vanhentuneen saatavan perintää jatketaan vielä pitkään. Tieto tällaisesta mahdollisuudesta saattaa olla ratkaisevan tärkeä luotonantoa koskevassa harkinnassa.

Nykyisin ulosotosta annetaan tietoja luottotietotoiminnan harjoittajille enintään kahdelta kuukaudelta. Käytännössä tietoja annetaan kuukauden erissä. Kielto antaa kahta kuukautta vanhempia ulosottotietoja johtaa siihen, että toimintaansa aloittava luottotietotoiminnan harjoittaja ei voi tarjota asiakkailleen tietoja niiden luottotietolain mukaiselta säännönmukaiselta säilytysajalta ennen kuin on kerännyt tietoja ulosotosta kolmen vuoden ajan. Tämä hidastaa olennaisesti luottotietotoiminnan aloittamista.

Ulosottotietojen säilytysaika

Lähtökohtana luottotietolain 18 §:n 1 momentin 6 kohdan mukaan on, että ulosottotiedot, poistetaan viimeistään kolmen vuoden kuluttua siitä, kun tieto on talletettu rekisteriin. Eräissä tapauksissa säilytysaika on kuitenkin lyhyempi ja eräissä tapauksissa pidempi. Jos nimittäin rekisterinpitäjälle tulee tieto kyseisen saatavan suorittamisesta, säilytysaika lyhenee kahteen vuoteen. Jos taas kyseinen velallinen saa uuden maksuhäiriömerkinnän ennen kuin aiemman merkinnän säilytysaika on kulunut umpeen, säilytysaika pitenee neljään vuoteen (luottotietolain 18 §:n 2 ja 3 momentti). Vastaava säännös yritysluottotietojen osalta on luottotietolain 28 §:ssä.

Ulosottotiedot poistetaan kuitenkin välittömästi, jos rekisterinpitäjä on saanut ulosottomieltä tiedon siitä, että ulosottooperuste on kumottu tai että ulosotto on muutoin todettu aiheettomaksi. Suppeaa ulosottoa koskevat tiedot poistetaan heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että kyseinen saatava on maksettu.

Yllä todettuja säilytysaikoja noudatetaan, vaikka ulosottooperusteen määräaika olisi kulunut umpeen. Käytännössä säilytysaika on kolme vuotta, mutta uusien maksuhäiriömerkintöjen perusteella merkinnät voivat pysyä rekisterissä neljäkin vuotta.

2.2 Velkajärjestelytiedot

Jos yksityishenkilön velkajärjestely raukeaa, sitä koskeva merkintä säilyy kahden vuoden ajan velkajärjestelyrekisterissä (yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun asetuksen, 58/1993, 9 §:n 1 momentin 3 kohta). Tällainen tieto saadaan merkitä myös luottotietorekisteriin, ja se on poistettava kuukauden kuluessa siitä, kun tieto poistetaan velkajärjestelyrekisteristä (luottotietolain 18 §:n 1 momentin 2 kohta).

Maaliskuussa 2008 tuli voimaan täsmentävä lainmuutos, jonka mukaan velallisella on ehdoton oikeus saada maksuohjelma raukeamaan. Tällä pyrittiin siihen, että velallinen voi päästä eroon itselleen epäedulliseksi käyneestä maksuohjelmasta. Uudistuksessa korostettiin, ettei maksuohjelman rauettamisesta yleensä saisi seurata velalliselle haitallisia seurauksia, kuten viivästyskoron maksuvelvollisuutta tai ulosottooperusteen määräajan jatkamista. Näiden tavoitteiden kanssa on jossakin määrin ristiriidassa se, että sen jälkeen kun maksuohjelma on velallisen omasta hakemuksesta määrätty raukeamaan, raukeamisesta säilyy maksuhäiriömerkintä kaksi vuotta.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Ulosottotiedot

Esityksessä pyritään edesauttamaan niiden velallisten palaamista aktiiviksi toimijoiksi yhteiskuntaan, joita koskevat ulosottoperusteen määräajat ovat kuluneet umpeen. Kun velkaantumisesta on kulunut hyvin pitkä aika, on kohtuullista ja asianmukaista, että velallinen saa mahdollisuuden uuteen alkuun ja sen myötä halun taloudellisen toimeliaisuuteen. Velallisen vapautuminen velkaongelmista säästää myös yhteiskunnan kustannuksia, jotka syntyvät velan perimisestä ja velkaantumisen aiheuttamista ongelmista. Luottotietorekisteriin merkityt ulosottotiedot eivät saisi estää velallisen tilanteen ennallistumista. Ulosottoperusteen määräaika on pitkä, 15 tai 20 vuotta. Se, että velkaantuminen on vanhaa perua ja velallisen velkatilanne on sen jälkeen muuttunut hallitsemattomaksi suuren velkamäärän ja pienten tulojen epäsuhteen vuoksi, ei kerro velallisen halusta ja kyvystä hoitaa sellaista velkamäärää, joka hänen tuloillaan on hoidettavissa.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ja jaksossa 2.1 kuvatun velallisten eriarvoisen aseman korjaamiseksi ehdotetaan, että sen jälkeen kun ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen, ulosottotieto poistetaan luottotietorekisteristä. Poistaminen voi perustua ulosottomiehen jälkikäteiseen peruutusilmoitukseen tai ulosottotiedon antamisen yhteydessä etukäteen ilmoittamaan ajankohtaan. Tällainen etukäteisilmoitus maksuhäiriömerkinnän myöhempää poistamista varten annettaisiin, jos nähdään, että ulosottoperusteen määräaika kuluu umpeen ennen tiedon kolmen vuoden säilytysajan päättymistä.

Jos kuitenkin velallinen on olennaisesti vaikeuttanut toimillaan velkojan maksunsaantia, on perusteltua, että mahdollinen uusi luotonantaja saa tästä tiedon. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ulosottotietoina luottotietorekisteriin saataisiin merkitä myös tieto siitä, että ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanne on nostettu. Määräajan jatkamisen kriteerit ulosottokaaren 2 luvun 26 §:ssä ovat tiukat, ja tämä näkyykin siinä, että jatkamiskanteita on tiettävästi nostettu hyvin vähän. Voidaan lähteä siitä, ettei velkoja oikeudenkäyntikuluriskillä nosta kanteita asioissa, joissa ei ole selvästikään menestymisen mahdollisuuksia. Kun lisäksi kanteen nostavan velkojan intressi otaksuttavasti on huomattava, voidaan pitää luotonantajan luottoriskin kannalta perusteltuna, että määräajan jatkamiskanteet merkittäisiin luottotietoihin. Määräajan jatkamiskannetta koskeva merkintä olisi siis uusi ulosottotietojen ryhmä luottotietorekisterissä.

Luottotietojen kattavuuden ja luotettavuuden parantamiseksi ehdotetaan, että toisena uutena ulosottotietojen ryhmänä luottotietorekisteriin merkittäisiin tieto pitkäkestoisesta ulosotosta. On selvää, että rahoittajan luottoriski on huomattava silloin, kun luotonhakijana on pitkäaikainen ulosottovelallinen. Luotonantaja voi pyytää luonnollisesti tietoja velalliselta itseltään, mutta on luottotietotoiminnan perusajatuksen mukaista, että tiedot velkaongelmista ovat myös tarkistettavissa. Nykyisin tällaisen tiedon velkoja on saanut vain ulosottorekisteristä pyytämällä velallista koskevan todistuksen. Nyt ehdotetaan, että pitkäkestoinen toistuvaistulon ulosmittaus merkittäisiin luottotietoihin. Merkitystä ei olisi sillä, miksi ulosotto on pitkäkestoinen. Olipa syynä muutama suuri yksittäinen velka tai velallisen tapa hoitaa maksunsa ulosoton kautta, on luotonmyöntäjän tärkeää saada tieto pitkään jatkuneesta ulosottoperinnästä.

Pitkäkestoisuuden rajaksi ehdotetaan kahta vuotta. Velallisilta keskimäärin kuukaudessa kertyvät määrät ovat suhteellisen pieniä. Jos esimerkiksi velalliselta ulosmitatusta toistuvaistulosta tilitetään velkojille kuukausittain 100 euroa, kahdessa vuodessa kertyy 2 400

euroa. Tätä suurempi velkamäärä suhteessa tuloihin johtaa silloin tässä esityksessä tarkoitettuun pitkäkestoiseen ulosottoon. Kahden vuoden rajaa on käytetty pitkäkestoisuuden mittapuuna myös ulosottomaksujen osalta. Sen jälkeen kun velalliselta on peritty toistuvaistulon ulosmittauksessa kahden vuoden ajalta taulukkomaksuja yhteensä vähintään 18 kuukaudelta, taulukkomaksujen perintää ei jatketa (ulosottomaksuista annetun lain, 34/1995, 5 §:n 4 momentti). Tämän jälkeen kertymä vähentää velallisen velkaa koko määrällään. Muutoinkin ulosottoa, joka on jatkunut kaksi vuotta, voidaan pitää osoituksena siitä, etteivät velallisen maksuvaikeudet ole tilapäisiä. Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan lainsäädännössämme yleisesti sitä, että velallinen on muutoin kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä. Tähän nähden kahden vuoden rajaa voidaan pitää sopivana ja perusteltuna.

Muita ulosoton tietoja kuin tieto varattomuusesteestä tai suppean ulosottoasian esteestä, määrääjän jatkamiskanteesta ja pitkäkestoisesta ulosotosta ei annettaisi luottotietotoiminnan harjoittajille, mutta ulosoton julkisen tiedot olisivat edelleen saatavissa ulosottokaaren 1 luvun 31 §:n mukaisesti. Ei voida pitää hyväksyttävänä sitä, että esimerkiksi ulosoton vireilletulotiedot joutuisivat luottotietorekisteriin. Silloin kun saatava tulee maksetuksi ulosotossa maksukehotusaikana, ulosottoasiaa ei merkitä edes ulosottorekisteristä annettaviin todistuksiin. Perusteltuna ei voida pitää ulosottotietojen antamista myöskään niistä asioista, joissa koko saatava on tullut ulosotossa maksetuksi suhteellisen nopeasti ja joka tapauksessa edellä mainittua kahta vuotta lyhyemmässä ajassa. Velallista koskeva maksuhäiriömerkintä yleensä seuraa jo alioikeuden maksutuomiosta, joten yleistä tarvetta erikseen merkitä ulosotossa "käyntejä" ei ole. Tieto tilapäisemmästäkin ulosoton asiakkuudesta saattaa tosin olla joissakin tapauksissa luotonantajalle merkittävä, mutta tätä tiedon tarvetta tulee punnita maksuhäiriömerkinnästä velalliselle aiheutuvaan haittaan nähden. Ulosoton tietojen antaminen ehdotettua laajemmin johtaisi huomattavaan maksuhäiriömerkintöjen lisääntymiseen. Ulosottoasioita on viime vuosina tullut vireille vuosittain 2,2-2,7 miljoonaa kappaletta.

Esityksessä ei ehdoteta, että ulosoton tietoja annettaisiin kahta kuukautta pidemmältä ajalta. Tätä vanhempien tietojen antaminen kylläkin edistäisi kilpailua luottotietotalalla helpottamalla ja nopeuttamalla toiminnan aloittamista. Ongelmana on kuitenkin se, että ulosotossa ei ole enää jälkikäteen saatavilla virheittäviä luottotietoja. Sen jälkeen kun tiedot on luovutettu luottotietotoiminnan harjoittajille, mahdolliset poistot, korjaukset ja lisämerkinnät tehdään suoraan luottotietorekisteriin. Näin ollen ulosottorekisteristä on saatavissa vain se tietoinen, joka on ollut pohjana maksuhäiriötiedoille mutta joka ei enää ole ajantasainen. Saattaisi käydä niin, että henkilö, jolla on puhtaat luottotiedot esimerkiksi ulosottoperusteen kumoamisen vuoksi, joutuisi uudestaan maksuhäiriömerkinnän kohteeksi. Oikeusministeriön saaman tiedon mukaan alalla jo pitkään toimineen yhtiön lisäksi myös muutama muu yhtiö on tehnyt ilmoituksen luottotietotoiminnan aloittamisesta tietosuojavaltuutetun toimistoon. Näin ollen kilpailu ei ainakaan kokonaan ole estynyt ulosottotietojen ajallisten luovutusrajoitusten vuoksi. Rekisteröityjen oikeusturva tulee asettaa nopean alalle pääsyn edelle.

3.2 Velkajärjestelytiedot

Esityksessä ehdotetaan, että velkajärjestelytiedot poistetaan luottotietorekisteristä heti, kun velallinen osoittaa, että maksuohjelma on määrätty raukeamaan hänen omasta hakemuksestaan. Tiedot jäisivät kuitenkin edelleen julkiseen velkajärjestelyrekisteriin. Jälkimmäisessä on vastaavalla tavalla kuin ulosottorekisterissä kysymys lähinnä julkisuusperiaatteen toteuttamisesta. Ei voida pitää hyväksyttävänä, että rauennut

velkajärjestely voisi jäädä kokonaan salaiseksi edes silloin, kun maksuohjelma raukeaa velallisen hakemuksesta. Sen sijaan maksuhäiriötietona velkajärjestelyn oma-aloitteisella raukeamisella ei voida katsoa olevan niin olennaista merkitystä, että tarvetta sen rekisteröintiin voitaisiin pitää painavampana kuin maksuhäiriömerkinnästä kyseiselle henkilölle aiheutuvaa haittaa. Syy maksuohjelman rauettamiseen lienee yleensä se, että ohjelmaan kuuluvat velat ovat joko vanhentuneet tai sellaisia määrältään, että velallinen kykenee ne maksamaan. Jos taas velallisella on vanhentumattomia velkoja jäljellä, eikä hän maksa tällaisia velkoja, niitä voidaan periä ulosottoteitse. Jollei ulosotossa sitten löydy riittävästi varoja, asiassa annetaan tiedot luottotietotoiminnan harjoittajalle varattomuusestetodistuksen tai myöhemmin pitkäkestoisen ulosoton perusteella.

Rauennutta velkajärjestelyä koskevan tiedon poistaminen ei vaikuttaisi mahdollisten muiden maksuhäiriötietojen säilytysaikoihin. Jos velallisella on maksuhäiriötieto esimerkiksi yksipuolisen tuomion tai ulosotossa todetun varattomuuden johdosta, ne säilyisivät luottotietorekisterissä normaaliin tapaan. Tämän voidaan katsoa riittävän turvaamaan luotonantajan tiedon tarpeen. Lisäksi velkoja voi tarvittaessa kysyä velkajärjestelytietoja velkajärjestelyrekisteristä. Tämä saattaa tulla tarpeelliseksi, jos kyseessä on huomattavaa luottoa koskeva harkinta, jossa rahoittajalle on merkityksellistä saada tavanomaista laajemmin tietoa luottopäätöksen perustaksi. Ensisijainen tietojenlähde tässäkin tapauksessa on velallinen itse, mutta viime kädessä tiedot olisivat tarkistettavissa velkajärjestelyrekisteristä.

4 Esityksen vaikutukset

Esityksen yhtenä tavoitteena on tukea velallisia, joiden velat ovat vanhaa perua edistämällä heidän taloudellisen tilanteensa tasapainottumista ja samanlaisia taloudellisia toimintamahdollisuuksia kuin muilla kansalaisilla. Ulosottooperusteen määräajan umpeen kulumiseen sidottu vanhentuminen on velkakohtainen. Kyseessä ei siten ole kertakaikkinen veloista vapauttava järjestelmä. Niiden velallisten, joita koskevat maksutuomiot on annettu 1990-luvun alkupuolella, velkavastuu päättyy lähivuosina tai on jo päättynyt. Tällaisten velallisten määrää on vaikea arvioida. Edes tietoa siitä, kuinka paljon sellaisia lama-ajan velallisia on, jotka eivät ole olleet velkajärjestelyssä, ei ole. Esitetyt arviot ovat olleet 30 000 – 60 000 välillä.

Ulosoton tilastosta saatavan tiedon mukaan noin 5 500 velallista on päässyt ulosotosta kokonaan pois ulosottooperusteen määräajan umpeen kulumisen vuoksi. Luku ei kuitenkaan kerro kokonaan heidän velkatilannettaan. Lisäksi on olemassa todennäköisesti tuhansia lama-ajan velallisia, joiden saatavat eivät ole olleet ulosottoperinnässä viime aikoina. Erityisesti niille velallisille, joilla ei ole jo lakanneiden lama-ajalta peräisin olevien velkavastuiden lisäksi uudempia velkoja, ehdotus merkitsisi mahdollisuutta jatkaa paitsi velattomana myös ilman maksuhäiriömerkintöjä. Voidaan arvioida, että tällaisia velallisia on useita tuhansia, ja heitä tulee muutaman seuraavan vuoden aikana lisää, kun vanhojen ulosottooperusteiden määräaika yksi kerrallaan kuluu umpeen.

On luultavaa, että maksuhäiriömerkinnän poistuminen aktivoi velallisia etenkin, jos he ovat vielä työikäisiä. Tästä aiheutunee yhteiskunnalle jossakin määrin säästöjä, mutta niiden määrää ei voida edes summittaisesti arvioida.

Luotonantajille saattaa aiheutua yksittäisiä luottotappioita sen johdosta, että lopullisesti vanhentuneita saatavia koskevat maksuhäiriömerkinnät poistettaisiin. Näin voi käydä etenkin silloin, kun velallisella ei ole muita merkintöjä luottotietorekisterissä. On kuitenkin luultavaa,

ettei nykyinen kolmen vuoden maksuhäiriömerkintä kokonaisuutena olennaisesti vähennä luottoriskiä vaan pikemminkin siirtää sitä. Toisaalta luotonantajan luottoriskiä vähentää se, että ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanne merkittäisiin luottotietoihin. Näin ollen ne velalliset, jotka ovat aktiivisin toimin paheksuttavalla tavalla vältelleet maksuvelvollisuuttaan, tulisivat rekisteröidyiksi. Kun lisäksi ehdotuksessa laajennettaisiin luottotietojen kattavuutta koskemaan myös pitkäaikaista ulosottoa, ehdotus ei kokonaisuutena merkittävällä tavalla lisää luotonantajan luottoriskiä. Lisäksi jäljelle jää mahdollisuus pyytää luotonhakijaa koskevat ulosottotiedot ulosottokaaren 1 luvun 31 §:n mukaisesti kahdelta tai neljältä vuodelta.

Ehdotettujen siirtymäsäännösten mukaan ulosottomies ilmoittaa viran puolesta luottotietotoiminnan harjoittajille maksuhäiriömerkinnät, jotka ovat sellaisilla velallisilla, joiden kaikki ulosotossa olleet saatavat ovat jo lopullisesti vanhentuneet. Tästä aiheutuu ulosottolaitokselle kertameno, joka ei kuitenkaan vaadi lisärahoitusta.

Ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanteiden vähäinen määrä viittaa siihen, että tällaisen merkinnän aiheuttamilla maksuhäiriömerkinnöillä ei ole yleistä merkitystä. Kyseisille velallisille sen sijaan niillä on luonnollisesti tuntuva merkitys, koska sellainen merkintä on oletettavasti suhteellisen raskauttava luottoharkinnassa.

Esityksen mukaan luottotietorekisteriin merkittäisiin myös pitkäkestoiset toistuvaistulon ulosmittaukset. Rajana olisi kaksi vuotta keskeytyksettä jatkunut palkan, eläkkeen tai muun toistuvaistulon ulosmittaus. Ehdotus tarkoittaisi sitä, että osa velallisista saisi maksuhäiriömerkinnän, vaikka on tähän saakka siltä välttynyt. Tarkkaa tietoa siitä, kuinka monta velallista tämä vuosittain koskisi, ei ole. Suuntaa voidaan saada luvuista, jotka kertovat siitä, kuinka moni ulosottovelallinen on vapautunut taulukkomaksusta kahden vuoden ulosoton jälkeen. Vuonna 2008 tällaisia velallisia oli noin 8 000. Näin ollen vuosittain tuhansille velallisille aiheutuisi maksuhäiriömerkintä pitkäkestoisen ulosoton johdosta. Esityksessä ehdotetaan vuoden siirtymäaikaa ennen kuin ulosoton pitkäkestoisuudesta ryhdytään antamaan tietoja. Näin velallisille jäisi aikaa pyrkiä järjestämään taloudellista tilannettaan ja hoitaa velkojaan niin, että merkintä pitkäkestoisesta ulosotosta voitaisiin välttää.

Ulosoton pitkäkestoisuuden seuranta on tarkoitus toteuttaa tietojärjestelmän avulla. Tämä aiheuttaa jossakin määrin kustannuksia ulosoton tietojärjestelmän muuttamiseksi. Määrä ei kuitenkaan ole huomattava, koska kaksi vuotta on pitkäkestoisuuden rajana myös taulukkomaksujen perinnässä ja tietojärjestelmässä tämä aikaraja on jo otettu huomioon. Muutos toteutetaan ULJAS-tietojärjestelmän käyttämiseen ja ylläpitämiseen varatuista varoista.

Uudistuksen toteuttaminen edellyttää, että ulosottotiedot on merkitty luottotietorekisteriin eritellysti, toisin sanoen velkakohtaisesti. Tämä on ollut jo aiemmankin lain lähtökohta. Nyt viimeistään luottotietotoiminnan harjoittajat joutuvat järjestämään toimintansa niin, että tietojen poistaminen ja korjaaminen sekä lisätietojen merkitseminen on mahdollista velkakohtaisesti. Samalla on huolehdittava siitä, että saman velan määrä ei näy luottotiedoissa useampikertaisena. Uudistuksen kannalta ei ole riittävää se, että luottotiedoissa saatavat on merkitty erittelemättöminä kokonaisuuksina. Tämä vaatii vastaavasti, että tiedot annetaan ulosoton tietojärjestelmästä muodossa, joka mahdollistaa erittelyn. Apuna voidaan käyttää esimerkiksi tuomioille ulosotossa annettuja koodeja ja ulosottoasioiden asianumerointia.

Velkajärjestelytietojen poistamisella luottotietorekisteristä ei liene merkittäviä vaikutuksia. Velallisen omasta hakemuksesta raukeamaan määrättyjen maksuohjelmien määrän odotetaan jäävän jatkossakin vähäiseksi. Kun raukeamistieto säilyisi julkisessa velkajärjestelyrekisterissä, jäisi velkojalle mahdollisuus selvittää myös velallisen hakemuksesta rauenneet maksuohjelmat, jos sellaiseen selvitykseen poikkeuksellisesti on tarvetta.

5 Asian valmistelu

Eduskunta edellytti luottotietolain säätämisen yhteydessä vuonna 2006, että hallitus ryhtyy viipymättä toimenpiteisiin luottotietolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi. Toiseksi valmistelun alkamiseen vaikutti se, että velalliset ovat joutuneet edellä todetulla tavalla epätasa-arvoiseen asemaan luottohäiriömerkintöjen suhteen.

Näistä syistä oikeusministeriö asetti 10.10.2008 työryhmän valmistelemaan luottotietolainsäädännön tarkistamista. Työryhmän toimeksiannon mukaan sen tuli ensinnäkin laatia ehdotus luottotietolain ja ulosottokaaren muuttamiseksi niin, että ulosottorekisteriin merkittävät asianhallintatietoja voitaisiin nykyistä laajemmin merkitä luottotietorekisteriin. Erityisesti työryhmää pyydettiin kiinnittämään huomiota pitkäaikaiseen toistuvaistulon ulosmittaukseen. Tavoitteeksi asetettiin parantaa luottotietojen luotettavuutta pitkäkestoisen ulosoton tilanteessa. Uudistus ei kuitenkaan saa toimeksiannon mukaan johtaa siihen, että suuri määrä kansalaisia joutuu maksuhäiriörekisteriin tilapäisten maksuongelmien vuoksi.

Toiseksi työryhmän tuli arvioida mahdollisuutta poistaa maksuhäiriömerkintä heti sen jälkeen, kun ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen. Tältä osin tavoitteeksi asetettiin ylivelkaantuneiden kansalaisten palaaminen yhteiskunnan aktiiviksi toimijoiksi. Asettamispäätöksessä todetaan, että tämä tavoite on yhdenmukainen saatavan lopullista vanhentumista koskevien säännösten kanssa. Työryhmän tuli myös pohtia, mikä merkitys mahdollisella ulosottooperusteen määräajan jatkamiskanteella on.

Vielä työryhmän tuli arvioida, voidaanko nykyistä vanhempia tietoja antaa toimintaansa aloittavalle luottotietotoiminnan harjoittajalle. Lisäksi työryhmän harkintaan jätettiin, puututaanko luottotietosäännöksiin, jotka koskevat velkajärjestelytietoja.

Työryhmä kuuli työnsä aikana - - - Valmistelu suoritettiin virkatyönä.

Työryhmän mietintö valmistui - - -. Mietintö lähetettiin lausuntokierrokselle - - -

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Ulosottokaari

1 luku. Yleiset säännökset

32 §. *Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin.* Pykälässä säädetään siitä, mitä tietoja ulosottolaitos antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi muutokset, jotka koskevat kahden uuden ulosottotietoryhmän antamista luottotietotoiminnan harjoittajille. Nykyisten estetietojen lisäksi ulosottotietoina annettaisiin tieto pitkäkestoisesta ulosotosta ja ulosottoperusteen jatkamiskanteen nostamisesta.

Pykälän *1 momentin* mukaan luottotietotoiminnan harjoittajilla olisi oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä luottotietotoiminnassa tarpeelliset asianhallintatiedot pyyntöä edeltävien kahden kuukauden ajalta niistä ulosottoasioista, joissa on annettu varattomuusestetodistus tai 3 luvun 107 §:ssä tarkoitettu suppean ulosoton estetodistus. Tiedot annettaisiin myös silloin, kun toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut keskeytyksettä kaksi vuotta. Tällöin kyseessä olisi *pitkäkestoinen ulosotto*.

Momentti vastaa aikaisempaa sen osalta, että tietoja saadaan antaa salassapitovelvollisuuden estämättä ja kahdelta kuukaudelta. Käytännössä tietoja annetaan kuukauden erissä. Estettä tämän käytännön jatkumiselle ei ole.

Momentissa hiukan nykyistä täsmällisemmin ilmaistaisiin se, että esteellä tarkoitetaan nimenomaan varattomuusestettä. Merkitystä ei ole sillä, onko kyseessä varattomuuseste vai varattomuus- ja tuntemattomuuseste. Kummastakin säädetään lain 3 luvun 95 §:n 1 momentissa. Sen sijaan mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu niin sanottu ”muu este” ei johda maksuhäiriömerkintään.

Nykyiseen tapaan tiedot annettaisiin myös suppean ulosottoasian esteestä, josta säädetään lain 3 luvun 107 §:ssä. Luvun 99 §:ssä tarkoitettusta ilman vireillepanoa annettavasta varattomuustodistuksesta tietoja ei annettaisi jatkossakaan.

Momentissa puhuttaisiin monikossa luottotietotoiminnan harjoittajista, koska on odotettavissa, että alalle tulee lisää toimijoita. Momentissa myös aiempaa rajatumminkin tarkoitettaisiin vain luottotietotoiminnassa tarpeellisia asianhallintatietoja. Tarpeellisuuden arvioi ulosottomies. Esimerkiksi velallisen maksuyhteystietoja, jotka nekin kuuluvat asianhallintatietoihin, ei annettaisi, kuten ei tähänkään saakka. Asiallista muutosta nykyiseen käytäntöön ei tarkoiteta.

Uutta olisi se, että varattomuusestetietojen ja suppean ulosoton esteiden lisäksi tiedot annettaisiin pitkäkestoisesta, toisin sanoen kaksi vuotta jatkuneesta ulosotosta. Kyseessä tulee olla palkan, eläkkeen tai muun ulosottokaarella tarkoitettun toistuvaistulon ulosmittaus, joka on jatkunut keskeytyksettä kaksi vuotta. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kyseisen velallisen velkojen perimiseksi on ollut voimassa maksukielto kaksi vuotta. Jos velalliselle on tehty maksusuunnitelma tai –sopimus, maksukieltoa ei silloin välttämättä ole annettu. Tällä ei olisi merkitystä pitkäkestoisuuden määräytymisessä. Merkitystä ei olisi myöskään sillä, onko

ulosmittaus ollut välillä keskeytyneenä vapaakuukausien vuoksi. Asia on kuitenkin ollut vapaakuukausienkin aikana vireillä. Jos asian tai asioiden vireilläolo on välillä päättynyt ja asiassa on annettu estetodistus tai asian vireilläolo on päättynyt muuhun esteeseen, pitkäkestoisuuden edellytykset eivät täyty. Varattomuusesteestä seuraa maksuhäiriömerkintä.

Pitkäkestoisuuden kannalta ei olisi merkitystä sillä, kuinka monta saatavaa on ollut perinnässä ja ovatko perinnässä olleet saatavat saman vai eri hakijoiden. Velallisella saattaa olla yksi tai useampi niin huomattava velka, etteivät tulot ole riittäneet niiden maksamiseen kahden vuoden aikana. Pitkäkestoinen ulosotto voi johtua myös siitä, että velallisella on jatkuvasti ulosotossa eri velkoja siinä määrin, että toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut kaksi vuotta.

Ulosoton pitkäkestoisuutta koskevia merkintöjä ryhdyttäisiin tekemään vuoden siirtymäajan kuluttua.

Pykälän 2 *momentin* ensimmäinen virke koskee tilannetta, jossa kyseisen tuomion tai muun ulosottooperusteen määräaika tulee päättymään luottotietojen säilytysaikana. Tällöin jo etukäteen annettaisiin tieto luottotietotoiminnan harjoittajalle siitä, milloin määräaika päättyy, jotta maksuhäiriömerkintä voitaisiin poistaa luottotietorekisteristä ilman eri peruuttamista tai ilmoitusta. Momentin mukaan jos määräaika päättyy ennen kuin kolme vuotta on kulunut estetodistuksesta, määräajan päättymispäivä ilmoitetaan samalla maksuhäiriötiedon myöhempää poistamista varten. Maksuhäiriömerkinnän säilytysaika tosin lasketaan vasta rekisteriin merkitsemisestä, mutta kun ulosottomies ei tätä päivämäärää voi ennalta määrittää, ratkaiseva päättymispäivän ennakoilmoittamiselle olisi kolmen vuoden aika laskettuna estetodistuksen päivämäärästä.

Momentin 1-4 kohdassa säädettäisiin, milloin ulosottomiehen tulee peruuttaa luottotietotoiminnan harjoittajalle antamansa tieto. Ulosottomiehellä ei olisi velvollisuutta peruuttaa tietoja ilman velallisen pyyntöä. Osalla velallisista on joka tapauksessa lukuisia maksuhäiriömerkintöjä, joten yhden poistamisella ei ole käytännön merkitystä. Ulosottomiehen tekemä peruuttamisilmoitus tarkoittaisi samalla sitä, että luottotietotoiminnan harjoittajalla on velvollisuus poistaa tieto luottotietorekisteristä. Riittävää ei ole, että maksuhäiriötietoja vain täydennetään momentissa mainituilla tiedoilla, vaan kyseiset tiedot on kokonaan poistettava rekisteristä. Tämä edellyttää, että luottotietorekisteriä pidetään niin eritellyllä tavalla, että velkakohtainen poistaminen on mahdollista. Tarkoitus on, että peruuttamisilmoitukset tehtäisiin välittömästi, kun peruste siihen on syntynyt ja velallinen pyytää poistamista. Velalliselle saattaa joskus olla hyvinkin merkittävää, että maksuhäiriötiedot poistetaan välittömästi. Säännökset peruutusilmoituksista ulosottooperusteen määräajan jatkamiskanteen osalta otettaisiin 2 luvun 28 §:n 1 momenttiin.

Momentin 1 *kohdan* mukaan ulosottomies peruuttaisi antamansa tiedon ensinnäkin, kun velallinen on maksanut kokonaan saatavan, jota perittiin suppeassa ulosotossa. Säännös vastaa nykyistä lakia, ja johtuu siitä, että suppeassa ulosotossa velallisen kokonaisvarallisuutta ei pyritä selvittämään. Myös velallinen itse voi antaa tiedon suppeassa ulosotossa perittävänä olleen saatavan maksamisesta suoraan luottotietotoiminnan harjoittajille ehdotetun luottotietolain 18 §:n 1 momentin 4 kohdan ja 28 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaan.

Ulosottomiehen tulisi 2 *kohdan* mukaan ilmoittaa luottotietotoiminnan harjoittajille, kun pitkäkestoinen ulosotto päättyy. Päättymisen syynä saattaa olla se, että kaikki saatavat on maksettu tai että toistuvaistulon ulosmittaus päättyy esimerkiksi siitä syystä, että velallinen menettää työpaikkansa tai hänen tulonsa putoavat suojarajojen alapuolelle. Jolleivät kaikki

perinnässä olleet saatavat ole tulleet maksetuiksi, asiassa annetaan samalla varattomuusestetodistus, joka johtaa maksuhäiriömerkinnän tekemiseen. Velallisella itsellään ei olisi mahdollisuutta kääntyä suoraan luottotietotoiminnan harjoittajan puoleen ja vaatia poistamaan merkintää ulosoton pitkäkestoisuudesta. Vain ulosottomiehellä on asiasta luotettava tieto.

Kun ulosottoperusteen määräaika kuluu umpeen, ulosottomiehen tulee momentin ehdotetun 3 kohdan mukaan velallisen pyynnöstä ilmoittaa asiasta luottotietotoiminnan harjoittajille maksuhäiriötiedon poistamista varten. Merkitystä ei olisi sillä, missä vaiheessa kyseistä saatavaa on peritty ulosotossa, kunhan kyseinen ulosottoperuste on kirjattu ulosoton tietojärjestelmään. Ulosottomiehen ei välttämättä tarvitse edes selvittää, onko maksuhäiriömerkintä voimassa. Luottotietotoiminnan harjoittaja tarkistaa tämän ilmoituksen saadessaan ja poistaa mahdolliset sitä saatavaa koskevat ulosottotiedot. Velallisella itsellään olisi oikeus kääntyä suoraan luottotietotoiminnan harjoittajien puoleen ja osoittaa, että saatava, jota koskeva maksuhäiriötieto on rekisterissä, on lopullisesti vanhentunut ulosottoperusteen määräajan umpeen kulumisen vuoksi (ehdotettu luottotietolain 18 §:n 1 momentin 4 kohta). Säännös ei koske yrityksen maksuhäiriötietoja, koska ulosottoperusteen määräaikaisuus koskee vain luonnollisen henkilön maksuvelvollisuutta.

Siirtymäsäännöksillä huolehdittaisiin siitä, että ulosottomies viran puolesta ilmoittaisi poistettavaksi ne maksuhäiriömerkinnät, jotka ovat peräisin saatavista, joita koskevan ulosottoperusteen määräaika on jo kulunut umpeen.

Momentin 4 kohdassa olisi säännös siitä, että kun ulosottoperuste on kumottu tai ulosotto on muusta ollut aiheeton, ulosottomiehen tulee velallisen pyynnöstä peruuttaa luottotietotoiminnan harjoittajalle asiassa antamansa tiedot. Säännös vastaa asiallisesti nykyistä. Ulosotto voi käynnistyä jo lainvoimaa vailla olevan tuomion nojalla. Jollei velalliselta löydetä ulosmittauskelpoista varallisuutta, asiassa annetaan varattomuusestetodistus. Siinä tapauksessa, että tuomio myöhemmin kumotaan, maksuhäiriömerkintä tulee perusteettomaksi. Myös velallisella itsellään olisi oikeus vaatia maksuhäiriömerkinnän poistamista suoraan luottotietotoiminnan harjoittajalta sillä perusteella, että ulosoton perusteena ollut tuomio on kumottu. Kumoamisen ei tarvitsisi olla lainvoimainen. Ulosottoasian vireilläolo joka tapauksessa päättyy silloin, kun ulosottoperuste kumotaan. Tällöin täytäntöönpanotoimet pääsääntöisesti peruutetaan ulosottokaaren 2 luvun 15 §:n mukaisesti.

Ulosoton aiheettomuuden perusteella maksuhäiriömerkintä voitaisiin poistaa vain ulosottomiehen peruuttamisilmoituksen perusteella. Tällaiset tilanteet voivat vaihdella suuresti, ja vain ulosottomies pystyy määrittämään, onko ulosotto ollut aiheeton.

Momentin viimeinen virke koskee muita kuin suppean ulosoton saatavia, jotka ovat tulleet myöhemmin ulosotossa maksetuksi, eikä asiassa ole tullut tehtäväksi edellä mainittua peruuttamisilmoitusta. Tällöin ulosottomies ilmoittaa velallisen pyynnöstä luottotietotoiminnan harjoittajalle maksusta, ja asiassa toimitaan tämän jälkeen luottotietolain mukaisesti. Tällainen maksu-ilmoitus johtaa yleensä luottotietolain 13 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun suorituksen maksamistiedon merkitsemiseen rekisteriin, jolloin säilytysaika lyhentyä lain 18 §:n 2 momentin mukaisesti kahteen vuoteen. Sääntely vastaa asiallisesti nykyistä.

Pykälän ehdotetun 3 *momentin* mukaan pykälässä tarkoitetut tiedot voidaan nykyiseen tapaan luovuttaa sähköisessä muodossa. Momentissa olisi viittaus uuteen 2 luvun 28 §:n 1 momentin säännökseen siitä, että ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanteesta annettaisiin tieto luottotietotoiminnan harjoittajille. Lisäksi momentissa olisi nykyiseen tapaan viittaus lain 3 luvun 113 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään rajoituksia alaikäistä koskevien luottotietojen antamiseen.

2 luku. Ulosottoperusteet

28 §. *Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus.* Pykälän nykyisessä 1 momentissa tuomioistuimille säädetään velvollisuus ilmoittaa ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanteista ulosottomiehelle tietojärjestelmään merkitsemistä varten. Pykälän 2 momentin mukaan tieto siitä, ettei kannetta ole nostettu, tulee merkitä velalliselle pyynnöstä annettavaan todistukseen.

Pykälä säilyisi muutoin ennallaan, mutta 1 *momenttiin* lisättäisiin yleisperusteluissa mainituista syistä säännös, jonka mukaan ulosottomies antaa tiedon jatkamiskanteen nostamisesta luottotietotoiminnan harjoittajille. Tällainen tieto tulee momentin mukaan peruuttaa, jos ulosottomiehelle osoitetaan, että kanne on jäänyt sillensä taikka on lainvoimaisesti jäänyt tutkimatta tai hylätty. Jos kanne on hylätty tai jätetty tutkimatta, mutta päätös ei ole lainvoimainen, velallinen voisi pyytää luottotietotoiminnan harjoittajaa tekemään kanteen hylkäämisestä tai tutkimatta jättämisestä tarkentavan lisämerkinnän luottotietolain 13 §:n 2 momentin mukaisesti.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa on lain voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Pykälän 2-4 momentissa ovat siirtymäsäännökset. Pykälän 2 *momentin* mukaan uusia säännöksiä siitä, mitä tietoja ulosottomies antaa luottotietotoiminnan harjoittajalle, sovelletaan myös lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa. Tämä tarkoittaa sitä, että uusien säännösten mukaisia tietoja ryhdytään antamaan heti lain voimaantultua, mutta jo aiemmin annettuja tietoja ei muuteta tai täydennetä muutoin kuin pykälän 3 ja 4 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Momentissa olisi tarpeellisen mukautumisajan varaamiseksi velallisille siirtymäsäännös, jonka mukaan pitkäkestoista ulosottoa koskevia tietoja ryhdytään kuitenkin antamaan vasta vuoden kulutta lain voimaantulosta.

Pykälän 3 *momentin* säännöksillä pyritäisiin viran puolesta korjaamaan luottotietorekisteri uuden lain mukaiseksi niissä tapauksissa, joissa kaikki ulosottolaitoksen antamat tiedot luottotietotoiminnan harjoittajille perustuvat sellaisiin ulosottoperusteisiin, joita koskeva määräaika on jo kulunut umpeen lain voimaan tullessa. Näissä tapauksissa ulosottomies huolehtii peruuttamisilmoituksen antamisesta. Peruuttaminen annetaan niissä tapauksissa, jotka voidaan löytää ulosoton rekistereistä tai joista muutoin saadaan selvitystä. Muissa tapauksissa velallisten tulee erikseen pyytää peruuttamisilmoitusta ulosottomieheltä tai vaatia yksittäisten saatavien poistamista määräajan umpeen kulumisen perusteella suoraan luottotietotoiminnan harjoittajilta.

Jotta ulosottoperusteen määräajan jatkamiskanteet saataisiin kattavasti merkityksi luottotietorekisteriin, pykälän 4 *momentissa* säädettäisiin, että luottotietotoiminnan harjoittajille annetaan tieto myös ennen lain voimaan tuloa nostetuista jatkamiskanteista.

1.2 Luottotietolaki

13 §. *Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot.* Pykälän 1 momentissa säädetään, minkälaisia tietoja saadaan henkilöluottotietoina tallettaa luottotietorekisteriin. Momentin 4 kohta koskee ulosottotietojen rekisteröintiä. Tätä kohtaa muutettaisiin ensinnäkin niin, että kohtaan lisättäisiin maininta siitä, että ulosottotiedot talletetaan asiakohdaisesti eriteltyinä. Näin halutaan varmistaa se, että maksuhäiriötiedot ovat poistettavissa, muutettavissa ja lisämerkinnöin täydennettävissä velkakohdaisesti. Erittelemätön ”yhteismerkintä” ei täytä näitä edellytyksiä.

Nykyisten estetodistuksia koskevien ulosottotietojen lisäksi henkilöluottotietona saataisiin tallettaa tieto pitkäkestoisesta ulosotosta ja ulosottoperusteen määräjän jatkamista koskevan kanteen nostamisesta. Näin ollen ulosottotiedot voisivat olla kolmenlaisia. Ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n 1 momentissa vastaavasti säädettäisiin, että luottotietotoiminnan harjoittajilla on oikeus saada kahden kuukauden ajalta tarpeelliset asianhallintatiedot varattomuusestetodistuksista, suppean ulosoton estetodistuksista ja pitkäkestoisesta ulosotosta. Ulosotto on pitkäkestoista silloin, kun velallisen toistuvaistulo on ollut keskeytyksettä ulosmitattuna kaksi vuotta. Ulosottokaaren 2 luvun 28 §:n 1 momentissa olisi puolestaan säännös siitä, että ulosottomies ilmoittaa luottotietotoiminnan harjoittajille myös ulosottoperusteen määräjän jatkamiskanteet.

18 §. *Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisaikat.* Pykälässä säädetään siitä, milloin henkilöluottotietojen osalta maksuhäiriötiedot poistetaan, toisin sanoen niiden säilytysaika. Pykälän 1 momentin 2-4 kohtaa ehdotetaan muutettaviksi.

Momentin 2 kohta koskee velkajärjestelytietojen ja kuulutustietojen poistamista. Velkajärjestelytietojen osalta kohtaa muutettaisiin yleisperustelujen jaksossa 3.2 todetuilla perusteilla niin, velkajärjestelytiedot poistettaisiin heti, jos tuomioistuin on määrännyt maksuohjelman raukeamaan velallisen omasta hakemuksesta. Velallisen tulisi osoittaa tämä luottotietotoiminnan harjoittajalle esittämällä asiasta tuomioistuimen päätös. Säännös ei vaikuttaisi muihin mahdollisiin maksuhäiriötietoihin eikä velkajärjestelytietojen säilyttämisaikoihin velkajärjestelyrekisterissä.

Momentin 3 kohta koskisi sellaisia ulosottotietoja, jotka poistettaisiin vain ulosottomiehen peruuttamisilmoituksen perusteella. Kohtaan otettaisiin uusi säännös siitä, että maksuhäiriötiedot tulee poistaa heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon. Ulosottomiehelle yksin kuuluisi toimivalta määrittää, onko pitkäkestoinen ulosotto päättynyt. Pitkäkestoisella ulosotolla tarkoitettaisiin ehdotetun ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n 1 momentin mukaan sitä, että velallisen toistuvaistulo on ollut keskeytyksettä ulosmitattuna kaksi vuotta.

Kohdassa mainittaisiin nykyiseen tapaan välittömänä poistamisperusteena myös se, että ulosotto on todettu aiheettomaksi. Myös tällainen peruutusilmoitus kuuluisi kuten nykyisinkin ulosottomiehelle, eikä velallinen itse voisi tällä perusteella vaatia maksuhäiriömerkinnän poistamista.

Nykyisin puheena olevassa kohdassa mainitaan maksuhäiriötiedon välittömänä poistamisperusteena myös se, että ulosottoperuste on kumottu. Tämä säännös siirrettäisiin momentin 4 kohtaan, johon koottaisiin kaikki ne poistamisperusteet, jotka voivat perustua ulosottomiehen peruuttamisilmoituksen lisäksi siihen, että velallinen on osoittanut poistamisperusteen olevan käsillä.

Nykyiseen tapaan puheena olevassa 4 kohdassa säädettäisiin ulosottotiedon välittömästä poistamisesta, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa. Kohtaan lisättäisiin uusi säännös, jonka mukaan ulosottotieto tulee poistaa heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että kyseistä saatavaa koskevan ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen. Samoin heti poistettaisiin määräajan jatkamiskannetta koskeva merkintä, kun rekisterinpitäjälle osoitetaan, että tällainen kanne on jäänyt sillensä taikka kanne on lainvoimaisesti jäänyt tutkimatta tai hylätty. Jos asia ei ole lainvoimainen, kanteen hylkäämisestä tai tutkimatta jättämisestä voitaisiin velallisen pyynnöstä tehdä täsmäntävä merkintä luottotietorekisteriin.

24 §. Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot. Pykälän 1 momentin 3 kohta koskee ulosottotietoja, jotka saadaan rekisteröidä yrityksen maksuhäiriötietoina. Kohtaan lisättäisiin säännös siitä, että yrityksen maksuhäiriötietona saadaan rekisteröidä myös pitkäkestoinen ulosotto. Pitkäkestoinen ulosotto tarkoittaisi ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n 1 momentin mukaan toistuvaistulon ulosmittausta, joka on jatkunut keskeytyksettä kaksi vuotta. Yritykseltä voidaan ulosottokaaren 4 luvun 65 §:n nojalla ulosmitata toistuvaa elinkeinotuloa. On kuitenkin hyvin harvinaista, että yrityksen ulosmittaus jatkuu pitkään. Usein vakavissa maksuvaikeuksissa oleva yritys ajautuu konkurssiin tai yrityksen osalta aloitetaan yrityssaneerausmenettely. Näin ollen ehdotetun säännöksen käyttö jäänee käytännössä vähäiseksi.

28 §. Rekisterimerkintöjen säilyttämisajat. Pykälässä säädetään siitä, milloin tiedot poistetaan yritysluottotietorekisteristä. Pykälän 1 momentin 3 kohta koskisi tilanteita, joissa ulosottotieto poistetaan vain ulosottomiehen peruutusilmoituksen perusteella. Kohdan mukaan tieto poistetaan heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon. Tämä säännös on uusi ja vastaa henkilöluottotietojen poistamista koskevan ehdotetun 18 §:n 1 momentin 3 kohtaa. Nykyiseen tapaan kohdassa olisi lisäksi säännös siitä, että tieto poistetaan yritysluottorekisteristä myös silloin, kun rekisterinpitäjä saa ulosottomieheltä tiedon siitä, että ulosotto on ollut aiheeton. Velallinen ei voisi puheena olevan kohdan perusteella vaatia tietojen poistamista.

Momentin 4 kohdassa mainittaisiin puolestaan ne tiedot, joiden poistamista voi vaatia ulosottomiehen lisäksi velallinen itse. Tähän kohtaan siirrettäisiin aiemmin 3 kohdassa ollut säännös siitä, että tieto poistetaan, kun ulosottoperuste on kumottu. Nyt siis tällainen tieto voisi tulla joko ulosottomieheltä tai velallinen voisi itse osoittaa, että ulosottoperuste on kumottu. Kumoamispäätöksen lainvoimaisuutta ei tässäkään edellytettäisi. Nykyiseen tapaan kohdassa säädettäisiin ulosottotieto poistettavaksi heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Pykälän 1 momentissa on lain voimaantulosäännös. Myös tämä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Pykälän 2 *momentissa* ovat siirtymäsäännökset. Momentin mukaan luottotietotoiminnan harjoittajan on poistettava rekisteristä ne tiedot, jotka ulosottomies ilmoittaa ulosottokaaren muuttamista koskevien siirtymäsäännösten mukaan. Tällaisia ovat tiedot niistä velallisista, joiden kaikki ulosotosta annetut tiedot perustuvat sellaisiin ulosottoperusteisiin, joiden määräaika on jo kulunut umpeen ennen lain voimaantuloa. Näin pyritään siihen, että maksuhäiriötiedot poistettaisiin mahdollisuuksien mukaan viran puolesta silloin, kun kaikki ulosottoperinnässä olleet velat ovat vanhentuneet lopullisesti. Kuitenkin myös velallinen itse voisi osoittaa luottotietotoiminnan harjoittajalle, että kyseisen ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen. Myös tässä tapauksessa kyseistä saatavaa koskeva tieto on kokonaan poistettava rekisteristä.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

2 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Luottotietolakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 241/2006 vp) todetaan, että luottotietotoiminnan sääntelyllä on välittömät liittymäkohdat perustuslaissa säädettyyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan samoin kuin oikeuteen työhön ja elinkeinon harjoittamiseen. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen käsittelystä on säädettävä laintasoisesti. Käsillä olevassa esityksessä on kysymys tällaisen lainsäädännön muuttamisesta ja täsmentämisestä. Luottotietolaissa säädettiin luottotietotoiminnan harjoittamista koskevista yleisistä edellytyksistä ja rajoitettiin luottotietorekistereihin talletettavien tietojen sisältöä. Luottotietolaista ei hankittu perustuslakivaliokunnan lausuntoa, ja laki hyväksyttiin tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Ulosottokaarta koskevasta hallituksen esityksestä (HE 83/2006 vp) puolestaan hankittiin perustuslakivaliokunnan lausunto (PeVL 42/2006 vp). Siinä ei puututtu tietojen luovuttamiseen luottotietotoiminnan harjoittajalle.

Tämä esitys koskee yhtäältä luottotietojen poistamista luottotietorekisteristä. Toisaalta luottotietojen rekisteröintiä ehdotetaan laajennettavaksi pitkäkestoisen ulosoton ja ulosottoperusteen jatkamiskanteen osalta. Jos velallisen ulosmittaus on kestänyt yhtäjaksoisesti kaksi vuotta, kyseinen velallinen voidaan ainakin luotonannon näkökulmasta rinnastaa varattomaan henkilöön. Kun tietoja varattomasta henkilöstä voidaan antaa, on asianmukaista, että myös tietoja pitkäkestoisesta ulosotosta annetaan. Ulosottoperusteen jatkamiskanteen merkitsemistä puolestaan voidaan pitää perusteltuna, koska esityksen mukaan määräajan umpeen kulumisen johtaisi ulosottotietojen poistamiseen. Vastapainona on tärkeää, että luotonantaja voi saada tiedon tapauksista, joissa velallisen maksuvelvollisuus saattaaakin palautua siitä syystä, että velallinen on olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia.

Ehdotuksen mukaan ulosotosta annettaisiin tietoja kahden kuukauden ajalta, mutta ei vanhempia tietoja. Tämä johtuu siitä, että ulosotosta ei enää jälkikäteen ole saatavissa virheettömiä tietoja. Tietoja on voitu poistaa myöhemmin luottotietorekisteristä, tietoja on saatettu korjata tai tietoihin on voitu lisätä velallisen pyynnöstä täydentäviä tietoja. Olisi velallisen oikeusturvan kannalta ongelmallista, jos hän joutuisi perusteettomasti vanhojen ulosottotietojen luovuttamisen vuoksi maksuhäiriömerkinnän kohteeksi. Keräämällä tietoja

ulosotosta luottotietotoiminnan aloittaminen on mahdollista, niin kuin eräät yritykset ovat tehneetkin.

Hallituksen käsityksen mukaan lakiehdotukset eivät merkitse sellaista puuttumista yksityiselämän ja henkilötietojen suojaan, joka olisi vastoin perustuslain 10 §:n 1 momentin säännöksiä. Sääntelyä ei voida pitää myöskään sellaisena puuttumisena elinkeinon harjoittamisen vapauteen, joka loukkaisi perustuslain 18 §:ssä säädettyjä oikeuksia. Näin ollen lakiehdotukset voidaan hallituksen näkemyksen mukaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n ja 2 luvun 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä kesäkuuta 2007 annetun ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 32 § ja 2 luvun 28 §:n 1 momentti seuraavasti:

1 luku Yleiset säännökset

32 § *Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin*

Luottotietotoiminnan harjoittajilla on oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä luottotietotoiminnassa tarpeelliset asianhallintatiedot pyyntöä edeltävien kahden kuukauden ajalta niistä ulosottoasioista, joissa on annettu varattomuusestetodistus tai 3 luvun 107 §:ssä tarkoitettu suppean ulosoton estetodistus taikka toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut keskeytyksettä kaksi vuotta (*pitkäkestoinen ulosotto*).

Jos kyseisen ulosottoperusteen 2 luvun 24 §:ssä tarkoitettu määräaika päättyy ennen kuin kolme vuotta on kulunut estetodistuksesta, määräajan päättymispäivä ilmoitetaan samalla maksuhäiriötiedon myöhempää poistamista varten. Ulosottomiehen tulee lisäksi velallisen pyynnöstä peruuttaa annettu tieto, kun:

- 1) velallinen on maksanut suppeassa ulosotossa perittävänä olleen saatavan;
- 2) pitkäkestoinen ulosotto päättyy;
- 3) ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen;
- 4) ulosottoperuste on kumottu tai ulosotto on muusta syystä ollut aiheeton. Jos muu saatava tulee ulosotossa kokonaan maksetuksi tietojen

luovuttamisen jälkeen, ulosottomiehen tulee ilmoittaa siitä velallisen pyynnöstä luottotietotoiminnan harjoittajille.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa. Lain 2 luvun 26 §:ssä tarkoitettua kannetta koskevien tietojen antamisesta säädetään mainitun luvun 28 §:n 1 momentissa ja alaikäistä koskevien tietojen luovuttamisesta 3 luvun 113 §:n 2 momentissa.

2 luku Ulosottoperusteet

28 § *Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus*

Tuomioistuimen, jossa on nostettu 26 §:ssä tarkoitettu kanne, tulee välittömästi ilmoittaa siitä paikkakunnan ulosottomiehelle ulosoton tietojärjestelmään merkitsemistä varten. Ulosottomiehen tulee antaa tieto kanteen nostamisesta luottotietotoiminnan harjoittajille. Tieto tulee peruuttaa, jos ulosottomiehelle osoitetaan, että kanne on jäänyt sillensä taikka on lainvoimaisesti jäänyt tutkimatta tai hylätty.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2009.

Mitä 1 luvun 32 §:ssä säädetään, koskee myös lain voimaan tullessa vireillä olevia asioita kuitenkin niin, että pitkäkestoista ulosottoa koskevia tietoja ryhdytään antamaan luottotietotoiminnan harjoittajille vuoden kulutta tämän lain voimaantulosta.

Ulosottomiehen tulee ilmoittaa luottotietotoiminnan harjoittajille tiedot niistä velallista, joiden osalta saatavissa olevan selvityksen mukaan kaikki ulosottomiehen antamat tiedot perustuvat sellaisiin ulosottoperusteisiin, joita koskeva määräaika on kulunut umpeen ennen tämän lain voimaan tuloa.

Luottotietotoiminnan harjoittajille annetaan tieto myös niistä ulosottomiehelle ilmoitetuista 2 luvun 26 §:ssä tarkoitetuista kanteista, jotka on nostettu ennen tämän lain voimaantuloa.

2.

Laki luottotietolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

*Liite**Rinnakkaistekstit*

Laki
ulosottokaaren 1 luvun 32 §:n ja 2 luvun 28 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä kesäkuuta 2007 annetun ulosottokaaren (705/2007) 1 luvun 32 § ja 2 luvun 28 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki:

1 luku
Yleiset säännökset

32 §
Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin

Luottotietotoiminnan harjoittajalla on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada asianhallintatiedot pyyntöä edeltävien kahden kuukauden ajalta sellaisista maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa koskevista ulosottoasioista, joissa on annettu estetodistus.

Tiedot suppeaa ulosottoa koskevasta estetodistuksesta saadaan antaa vain sillä ehdolla, että luottotietotoiminnan harjoittaja poistaa ne kokonaan rekisteristä, jos velallinen maksaa sen velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu saatava tulee kokonaan perityksi ulosotossa tietojen luovuttamisen jälkeen, ulosottomiehen tulee velallisen pyynnöstä ilmoittaa siitä luottotietotoiminnan harjoittajalle. Jos ulosottooperuste kumotaan, ulosottomiehen on pyynnöstä ilmoitettava siitä luottotietotoiminnan harjoittajalle rekisterimerkintöjen poistamista varten. Samoin on meneteltävä, jos käy ilmi, että ulosotto on muusta syystä ollut aiheeton.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa.

Alaikäistä koskevien tietojen luovuttamisesta säädetään 3 luvun 113 §:n 2 momentissa.

Ehdotus:

1 luku Yleiset säännökset

32 §

Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin

*Luottotietotoiminnan harjoittajilla on oikeus saada salassapitovelvollisuuden estämättä luottotietotoiminnassa tarpeelliset asianshallintatiedot pyyntöä edeltävien kahden kuukauden ajalta niistä ulosottoasioista, joissa on annettu varattomuusestetodistus tai 3 luvun 107 §:ssä tarkoitettu suppean ulosoton estetodistus taikka toistuvaistulon ulosmittaus on jatkunut keskeytyksettä kaksi vuotta (**pitkäkestoinen ulosotto**).*

Jos kyseisen ulosottoperusteen 2 luvun 24 §:ssä tarkoitettu määräaika päättyy ennen kuin kolme vuotta on kulunut estetodistuksesta, määräajan päättymispäivä ilmoitetaan samalla maksuhäiriötiedon myöhempää poistamista varten. Ulosottomiehen tulee lisäksi velallisen pyynnöstä peruuttaa annettu tieto, kun:

1) velallinen on maksanut suppeassa ulosotossa perittävänä olleen saatavan;

2) pitkäkestoinen ulosotto päättyy;

3) ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen;

4) ulosottoperuste on kumottu tai ulosotto on muusta syystä ollut aiheeton. Jos muu saatava tulee ulosotossa kokonaan maksetuksi tietojen luovuttamisen jälkeen, ulosottomiehen tulee ilmoittaa siitä velallisen pyynnöstä luottotietotoiminnan harjoittajille.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa. Lain 2 luvun 26 §:ssä tarkoitettua kannetta koskevien tietojen antamisesta säädetään mainitun luvun 28 §:n 1 momentissa ja alaikäistä koskevien tietojen luovuttamisesta 3 luvun 113 §:n 2 momentissa.

Voimassa oleva laki

2 luku Ulosottoperusteet

28 §

Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus

Tuomioistuimen, jossa on nostettu 26 §:ssä tarkoitettu kanne, tulee välittömästi ilmoittaa siitä paikkakunnan ulosottomiehelle ulosoton tietojärjestelmään merkitsemistä varten.

- - - - -

Ehdotus:

2 luku
Ulosottoperusteet

28 §
Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus

Tuomioistuimen, jossa on nostettu 26 §:ssä tarkoitettu kanne, tulee välittömästi ilmoittaa siitä paikkakunnan ulosottomiehelle ulosoton tietojärjestelmään merkitsemistä varten. Ulosottomiehen tulee antaa tieto kanteen nostamisesta luottotietotoiminnan harjoittajille. Tieto tulee peruuttaa, jos ulosottomiehelle osoitetaan, että kanne on jäänyt sillensä taikka on lainvoimaisesti jäänyt tutkimatta tai hylätty.

2.

Laki
luottotietolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 11 päivänä toukokuuta 2007 annetun luottotietolain (527/2007) 13 §:n 1 momentin 4 kohta, 18 §:n 1 momentin 2-4 kohta, 24 §:n 1 momentin 3 kohta ja 28 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

13 §
Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot

Luottotietorekisteriin saa henkilöluottotietoina tallettaa:

4) *ulosottotietoina* tiedot sellaisesta maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa koskevasta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus;

Ehdotus

13 §
Maksuhäiriötiedot ja niitä täydentävät tiedot

Luottotietorekisteriin saa henkilöluottotietoina tallettaa:

4) *ulosottotietoina* tiedot *asiakohtaisesti eriteltyinä* sellaisesta maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa koskevasta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus *taikka tieto pitkäkestoisesta ulosotosta tai ulosottoperusteen määrääjän jatkamista koskevan kanteen nostamisesta*;

Voimassa oleva laki

18 §

Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisajat

Luottotietorekisteriin merkityt maksuhäiriötiedot on poistettava luottotietorekisteristä seuraavasti:

2) velkajärjestelytiedot ja kuulutustiedot kuukauden kuluessa siitä, kun niitä vastaavat merkinnät on poistettu siitä viranomaisen rekisteristä, josta tiedot ovat peräisin;

3) ulosottoa koskevat tiedot heti, kun rekisterinpitäjä on saanut ulosottomieheltä tiedon siitä, että ulosottoperuste on kumottu tai että ulosotto on muutoin todettu aiheettomaksi;

4) suppeaa ulosottoa koskevat tiedot heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että velallinen on maksanut sen velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa;

Ehdotus:

18 §

Maksuhäiriömerkintöjen ja luokitustietojen säilyttämisajat

Luottotietorekisteriin merkityt maksuhäiriötiedot on poistettava luottotietorekisteristä seuraavasti:

2) velkajärjestelytiedot ja kuulutustiedot kuukauden kuluessa siitä, kun niitä vastaavat merkinnät on poistettu siitä viranomaisen rekisteristä, josta tiedot ovat peräisin, *velkajärjestelytiedot kuitenkin heti, kun velallinen osoittaa, että maksuohjelma on määrätty raukeamaan hänen hakemuksestaan*;

3) ulosottotieto heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon tai tiedon sillä perusteella, että ulosotto on ollut aiheeton;

4) muu ulosottotieto heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että ulosottoperuste on kumottu, velallinen on maksanut suppeassa ulosotossa perittävänä olleen velan, saatavaa koskevan ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen taikka ulosottoperusteen määrääjän jatkamiskanne on jäänyt sillensä taikka on lainvoimaisesti jäänyt tutkimatta tai hylätty;

Voimassa oleva laki

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

 3) tiedot sellaisesta maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa koskevasta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus;

Ehdotus

24 §

Yrityksen maksuhäiriöitä koskevat ja niitä täydentävät tiedot

 3) tiedot *asiakohtaisesti eriteltyinä* sellaisesta maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa koskevasta ulosottoasiasta, jossa on annettu estetodistus *taikka tieto pitkäkestoisesta ulosotosta*;

Voimassa oleva laki

28 §

Rekisterimerkintöjen säilyttämisajat

Yritysluottotietorekisteristä on poistettava tiedot seuraavasti:

 3) ulosottoa koskevat tiedot heti, kun rekisterinpitäjä on saanut ulosottomieheltä tiedon siitä, että ulosottooperuste on kumottu tai että ulosotto on muutoin todettu aiheettomaksi;
 4) suppeaa ulosottoa koskevat tiedot heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa;

Ehdotus

28 §

Rekisterimerkintöjen säilyttämisajat

Yritysluottotietorekisteristä on poistettava tiedot seuraavasti:

 3) *ulosottotieto heti, kun ulosottomies on peruuttanut pitkäkestoista ulosottoa koskevan tiedon tai tiedon sillä perusteella, että ulosotto on ollut aiheeton*;
 4) *muu ulosottotieto heti, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon siitä, että ulosottooperuste on kumottu tai velallinen on maksanut velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa*;
